

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Mai 2017

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul I 2017
Mai 2017

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe-6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.
Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative
și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
1. Creditarea companiilor nefinanciare	7
1.1. Standardele de creditare	7
1.2. Termenii creditării	8
1.3. Cererea de credite	9
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	10
2. Creditarea populației	11
2.1. Standardele de creditare	11
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	12
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	15
ANEXĂ	17

Sinteză

Instituțiile de credit au înăsprit standardele de creditare în T1/2017 atât pentru creditele de consum acordate populației, cât și pentru creditele destinate achiziției de locuințe și terenuri (credite ipotecare). În cazul împrumuturilor acordate companiilor nefinanciare, condițiile de creditare s-au menținut la un nivel constant raportat la perioada anterioară, excepție făcând creditele acordate pe termen scurt companiilor mici și mijlocii, pentru care condițiile s-au înăsprit moderat. Pentru următoarele 3 luni, instituțiile de credit anticipează o înăsprire semnificativă a standardelor de creditare pentru creditele de consum și, respectiv, marginală pentru împrumuturile ipotecare. În ceea ce privește companiile nefinanciare, standardele de creditare sunt așteptate să se mențină și în T2/2017 la un nivel similar celui curent.

Tabel 1. Sinteza opiniilor băncilor referitoare la evoluția ofertei și a cererii de credite

Segment creditare		Ofertă		Cerere	
		T1/2017	T2/2017 (așteptări)	T1/2017	T2/2017 (așteptări)
Populație	Credite pentru achiziția de locuințe și terenuri	↓	↓	↑	↑
	Credite pentru consum	↓	↓	↑	↑
Companii, total		→	→	↑	↑

Notă: Pentru oferta de creditare, săgeata în sus/jos/orizontal indică o relaxare/înăsprire/menținere constantă a standardelor de creditare. Pentru cererea de credite, săgeata în sus/jos/orizontal indică avansul/contractia/menținerea constantă a cererii, conform opiniei băncilor (referitoare la ultimele 3 luni, respectiv așteptările privind următoarele 3 luni). Culoarea albastră indică modificări de amploare marginală, iar culoarea roșie de amplitudine moderată sau mare.

În T1/2017, cererea de credite s-a majorat semnificativ atât în cazul împrumuturilor de consum acordate populației, cât și pentru creditele destinate achiziției de locuințe și terenuri. Cererea pentru credite destinate companiilor nefinanciare a înregistrat un avans marginal. În trimestrul următor, băncile preconizează creșterea cererii atât în cazul împrumuturilor de consum destinate populației, cât și pentru creditele ipotecare. Estimările pentru T2/2017 ale instituțiilor de credit cu privire la cererea venită din partea companiilor nefinanciare sunt în sensul majorării marginale a acestora față de valoarea înregistrată în trimestrul curent.

A. SECTORUL COMPANIILOR NEFINANCIARE

- **Standardele de creditare** la nivel agregat s-au menținut constante în T1/2017, mai puțin în cazul creditelor pe termen scurt adresate companiilor mici și mijlocii, pentru care s-a raportat o înăsprire moderată. Așteptările băncilor cu privire la standardele de creditare pentru următoarele 3 luni sunt ca acestea să rămână nemodificate.

- **Termenii creditării** au rămas relativ neschimbați, cu excepția *spread*-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR la 1 lună, care a consemnat o diminuare, față de trimestrul anterior.
- **Cererea de credite** a crescut marginal în T1/2017, pentru trimestrul următor băncile prognozând o continuare a acestei evoluții. Rata solicitărilor respinse de către instituțiile de credit s-a diminuat marginal raportat la trimestrul precedent.
- **Riscurile asociate companiilor** au rămas relativ constante, în percepția băncilor, pentru majoritatea ramurilor de activitate. Riscul de credit asociat sectoarelor energie, turism și construcții a înregistrat creșteri.

B. SECTORUL POPULAȚIEI

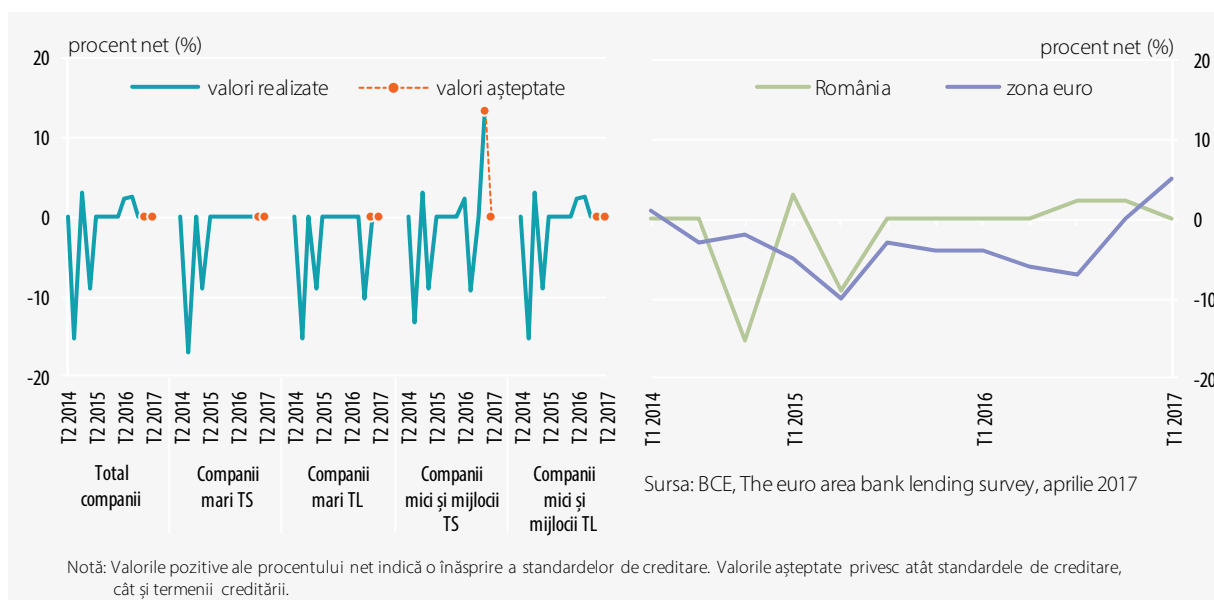
- **Standardele de creditare** s-au înăsprit cu o amplitudine moderată în T1/2017 atât în cazul creditelor ipotecare, cât și în cel al creditelor de consum. Pentru următoarele 3 luni, instituțiile de credit preconizează o înăsprit semnificativă a condițiilor de creditare aferente împrumuturilor pentru consum și o înăsprit marginală a celor pentru achiziția de locuințe.
- **Termenii creditării** aferenți creditului de consum nu au înregistrat modificări notabile în T1/2017. În cazul creditelor ipotecare, termenii creditării au avut o evoluție mixtă. Astfel, cerințele cu privire la gradul de îndatorare și scadența maximă s-au înăsprit marginal, în timp ce condițiile privind ponderea maximă a creditului în valoarea garanției ipotecare (LTV) și *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR la 1 lună s-au relaxat moderat, respectiv marginal.
- **Cererea de credite** a crescut semnificativ atât pentru creditele ipotecare, cât și pentru creditele de consum în T1/2017. Instituțiile de credit prognozează că cererea va cunoaște un avans important în următoarele 3 luni pe ambele segmente de creditare. Rata solicitărilor respinse de către bănci a rămas relativ neschimbată în cazul creditelor ipotecare și a scăzut marginal în cazul creditelor de consum.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Standardele de creditare pentru companiile nefinanciare au rămas constante în T1/2017 pentru majoritatea tipurilor de credite, mai puțin pentru creditele pe termen scurt acordate companiilor mici și mijlocii, în cazul cărora s-a consemnat o înăsprire moderată. Pentru următoarele 3 luni (T2/2017), băncile participante la sondaj estimează că standardele de creditare vor rămâne nemodificate (Grafic 1.1).

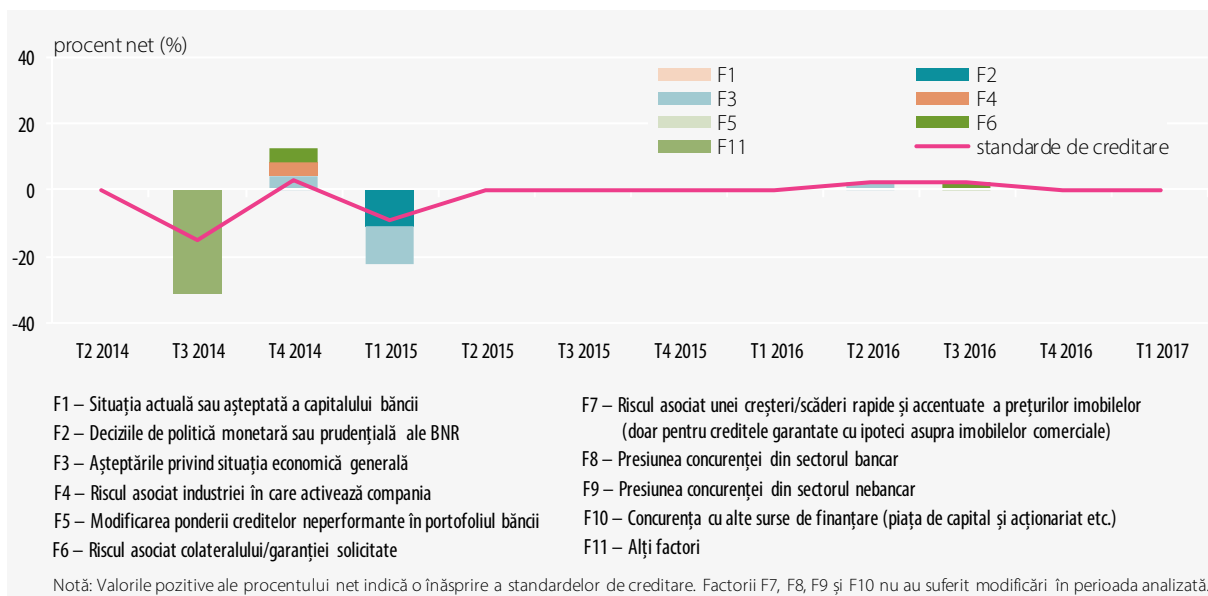
Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

În primul T1/2017, băncile din zona euro au relaxat ușor standardele de creditare aferente companiilor, în linie cu așteptările, principalul factor fiind creșterea presiunii concurențiale resimțite de instituțiile de credit. Instituțiile de credit din zona euro se așteaptă la o înăsprire marginală a standardelor de creditare în următoarele 3 luni (T2/2017, Grafic 1.1).

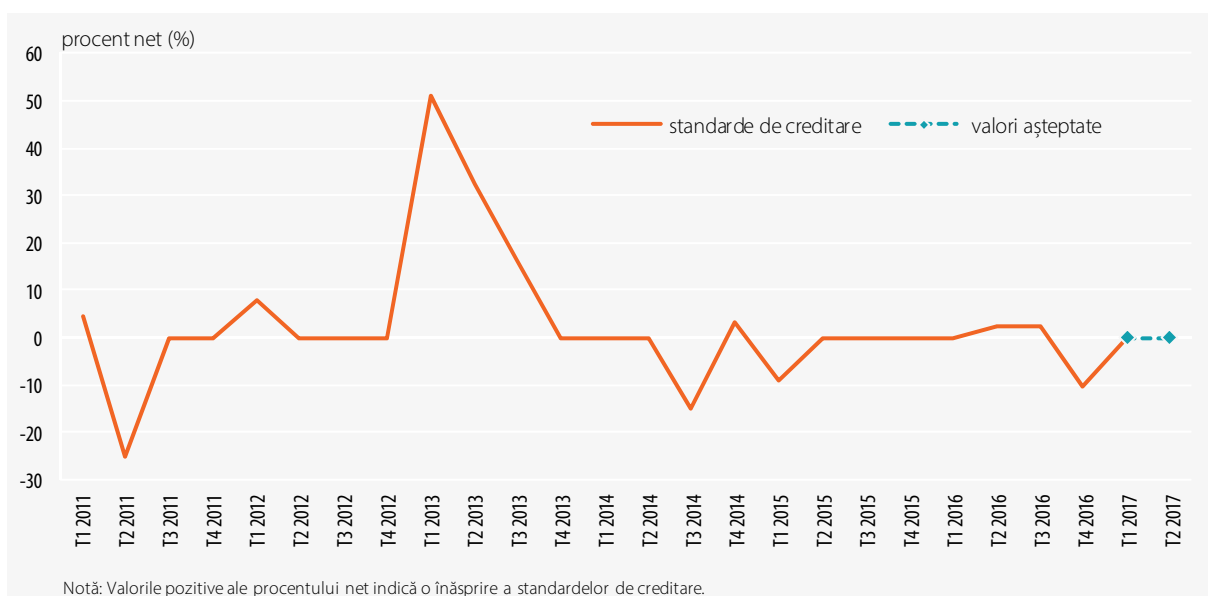
Factorii care influențează schimbarea standardelor de creditare nu au înregistrat modificări notabile în T1/2017 (Grafic 1.2).

Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

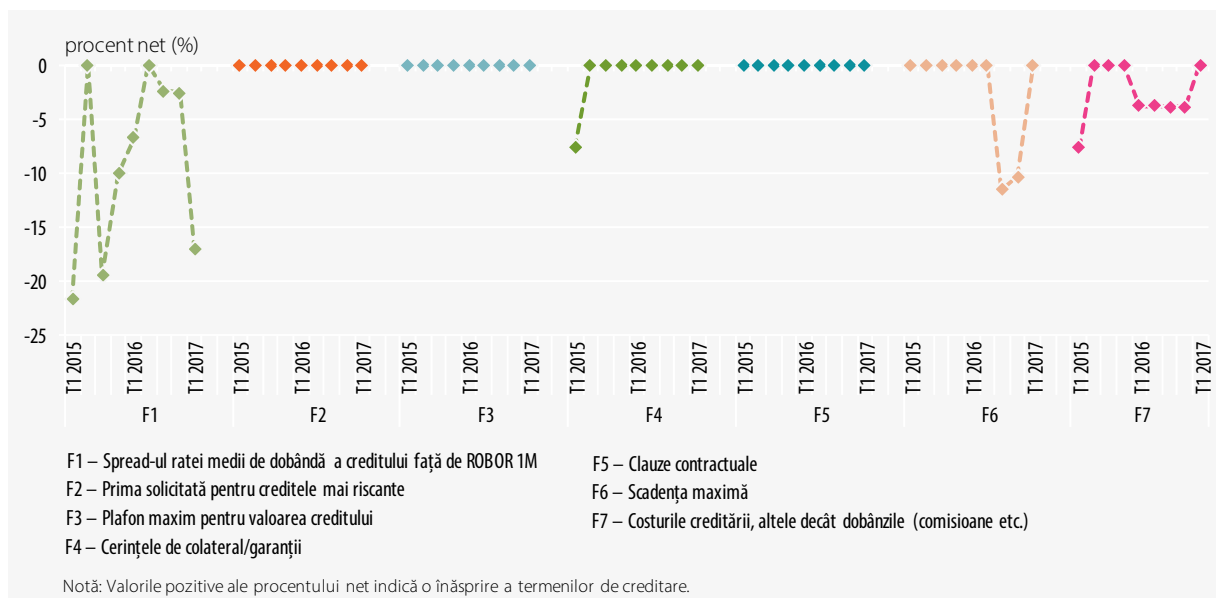
Standardele de creditare aferente creditelor garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale au rămas constante în primul trimestru al anului 2017, față de trimestrul anterior (Grafic 1.3), iar așteptările sunt ca acestea să se mențină la același nivel și pentru următoarele 3 luni (T2/2017).

Grafic 1.3. Modificări ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale

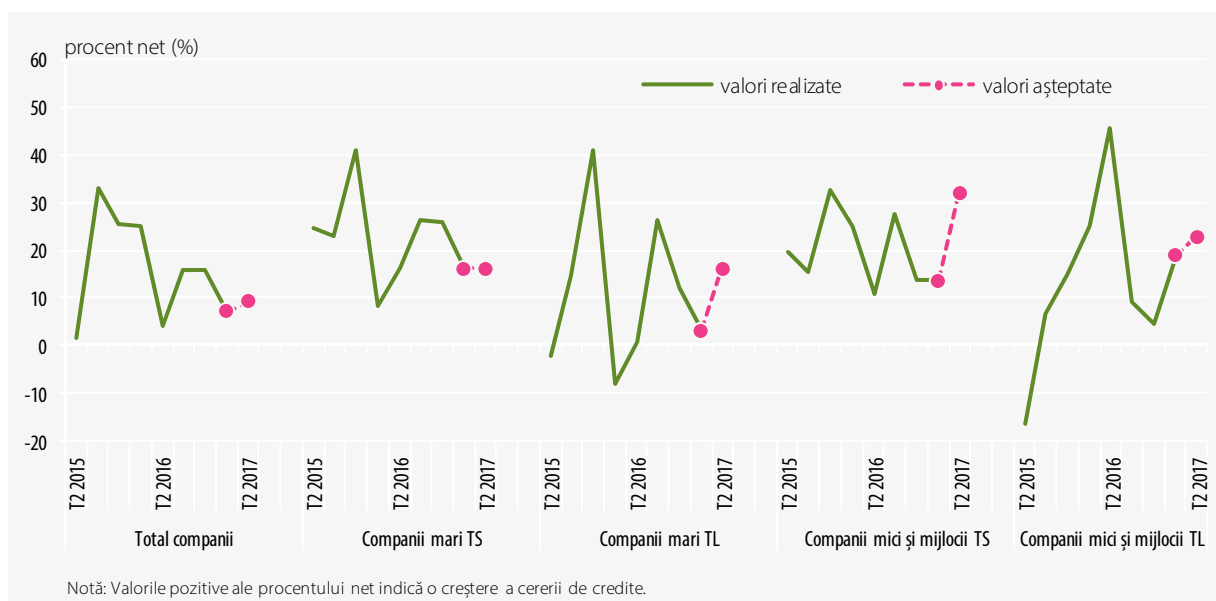
1.2. TERMENII CREDITĂRII

În primele 3 luni ale anului 2017, băncile au relaxat moderat *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR la 1 lună, ceilalți termeni ai contractelor de creditare aferente companiilor nefinanciare fiind menținuți constanți față de trimestrul anterior (Grafic 1.4).

Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

1.3. CEREREA DE CREDITE

La nivel agregat, rezultatele sondajului arată că cererea de credite din partea companiilor nefinanciare a consemnat un avans marginal în T1/2017 (Grafic 1.5). În structură, nevoile de finanțare pe termen scurt au crescut moderat atât în rândul companiilor mari, cât și al celor mici și mijlocii. În cazul creditelor pe termen lung acordate companiilor mari nu s-au înregistrat modificări notabile.

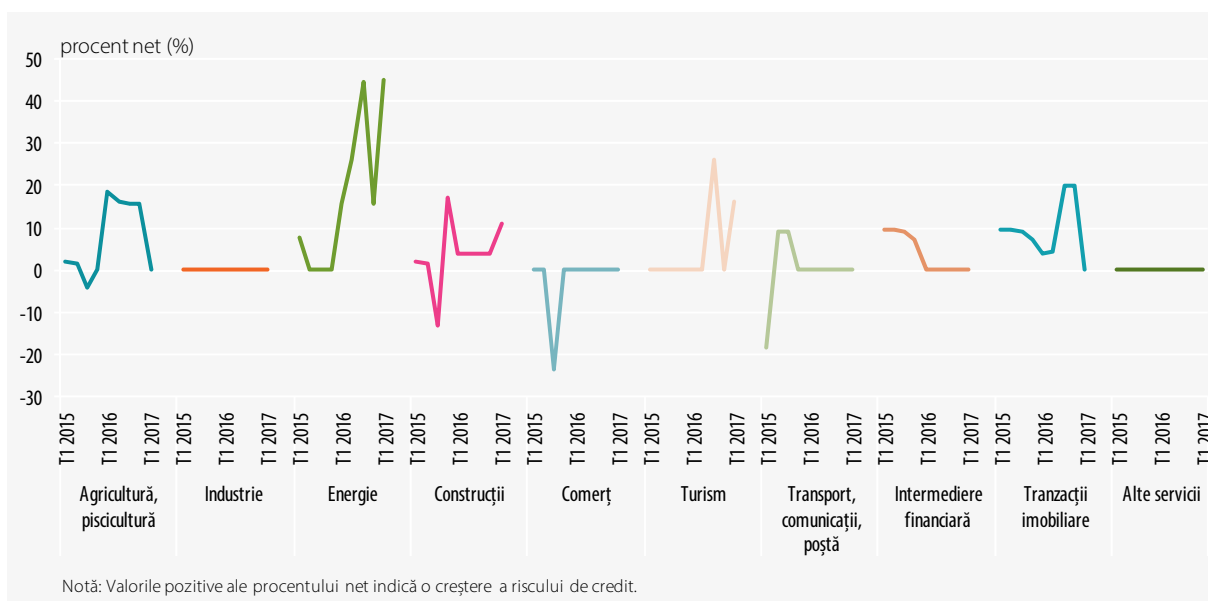
Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite

Comparativ cu T4/2016, numărul creditelor solicitate de către companiile nefinanciare și respinse de către bănci s-a diminuat marginal, pe fondul scăderii solicitărilor respinse pentru împrumuturi garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale.

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

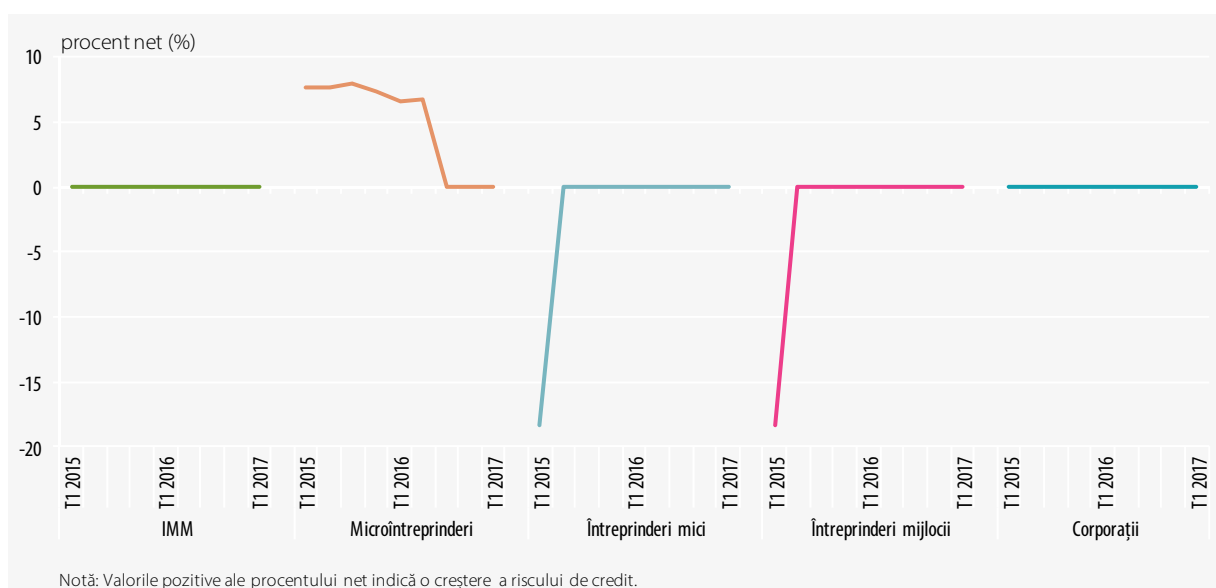
Riscul de credit asociat majorității sectoarelor de activitate s-a menținut relativ constant în T1/2017, cu excepția sectorului energie, unde acesta a înregistrat un avans semnificativ, precum și a sectoarelor construcții și turism, unde s-a majorat cu o amplitudine moderată (Grafic 1.6).

Grafic 1.6. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

În ceea ce privește dimensiunea companiilor nefinanciare, instituțiile de credit consideră că în T1/2017 riscul de credit s-a menținut constant pentru toate categoriile de firme, indiferent de mărimea acestora (Grafic 1.7).

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

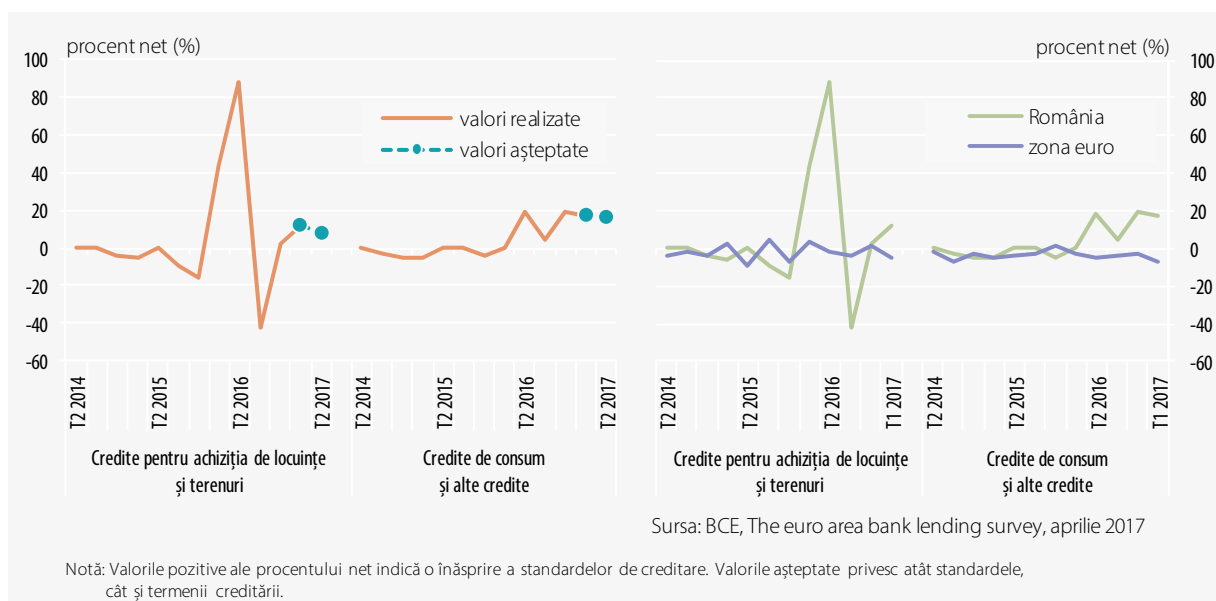
Pierderea în caz de nerambursare (LGD¹) estimată de bănci pentru împrumuturile care au intrat în stare de nerambursare² în T1/2017 a consemnat o ușoară scădere la nivel agregat față de trimestrul anterior, situându-se în jurul valorii de 37 la sută.

2. Creditarea populației

2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Standardele de creditare s-au înăspriț moderat în T1/2017 atât pentru împrumuturile ipotecare, cât și pentru creditele de consum, această evoluție având la bază deciziile de politică monetară sau prudentială ale Băncii Naționale a României. Pentru T2/2017, instituțiile de credit participante la sondaj prognozează o înăsprire marginală a standardelor pentru creditele destinate achiziției de locuințe și terenuri și o înăsprire semnificativă în cazul creditelor de consum (Grafic 2.1).

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

Potrivit raportărilor băncilor din zona euro, în T1/2017 standardele de creditare aferente atât creditelor ipotecare, cât și creditelor de consum s-au relaxat. Previiziunile pentru următorul trimestru arată că standardele de creditare pentru toate tipurile de credite destinate populației se vor menține constante.

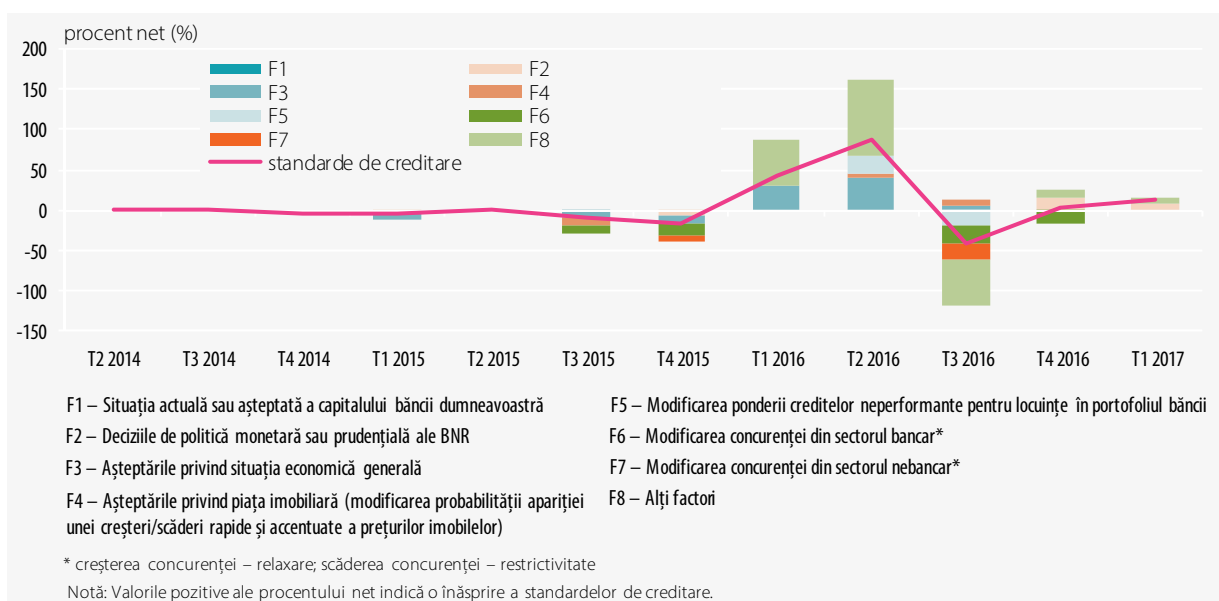
¹ Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator.

² Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

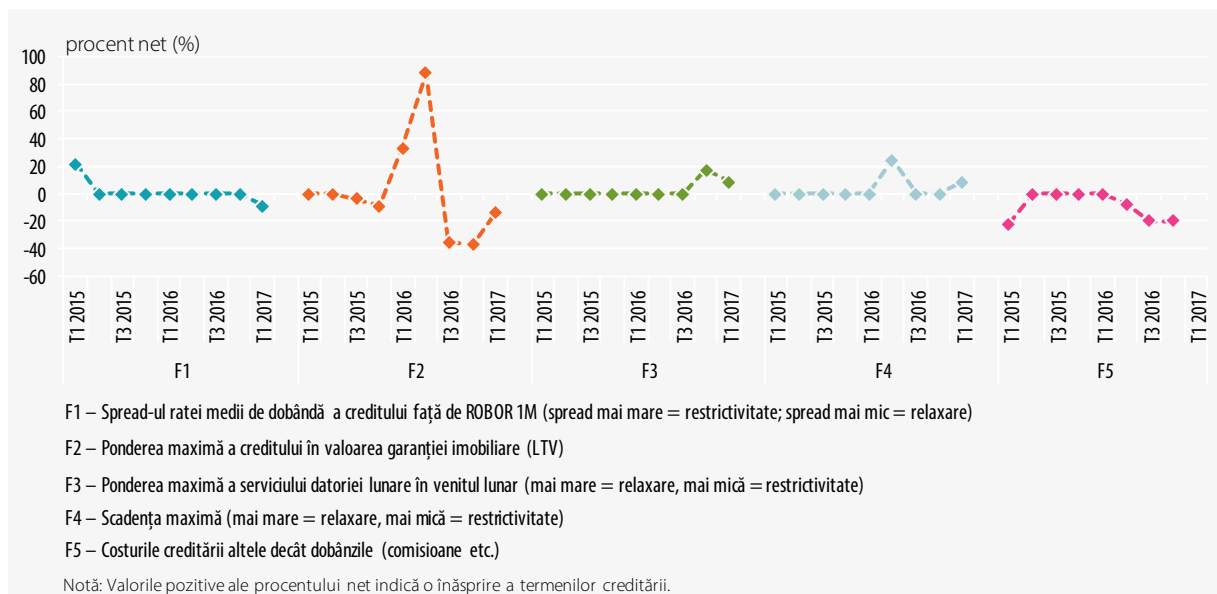
Pentru T1/2017, băncile au menționat deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR, în special cerințele privind evaluarea bonității debitorilor (ca urmare a Regulamentului BNR nr. 5/2016 pentru modificarea și completarea Regulamentului BNR nr. 17/2012) ca fiind factorii care au condus la o înăsprire a standardelor de creditare pentru creditele ipotecare (Grafic 2.2).

Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

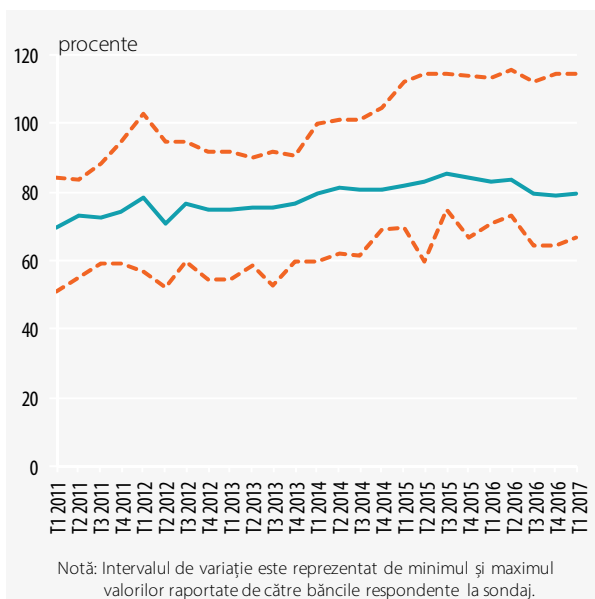
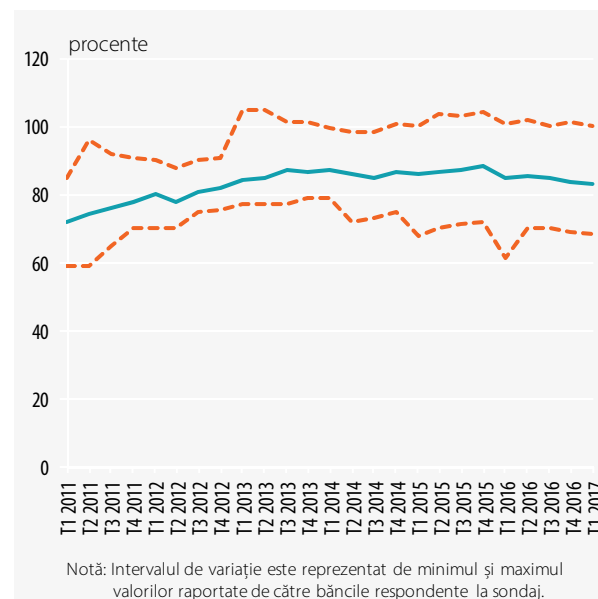

(i) Termenii creditării

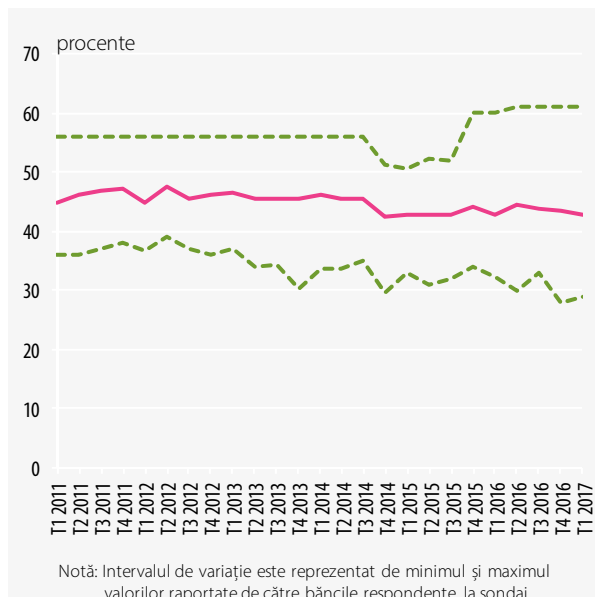
În T1/2017, se observă o evoluție mixtă a termenilor contractelor de credit pentru achiziția de locuințe și terenuri. Astfel, cerințele cu privire la gradul de îndatorare și scadența maximă s-au înăsprit marginal, în timp ce condițiile privind ponderea maximă a creditului în valoarea garanției ipotecare (LTV) și *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR la 1 lună s-au relaxat moderat, respectiv marginal (Grafic 2.3).

Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

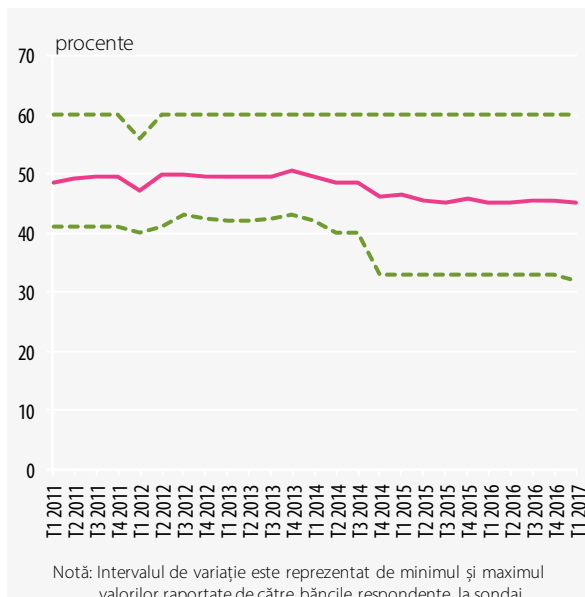
Valoarea medie a LTV (*loan-to-value*) pentru creditele ipotecare nou-acordate în ultimele 3 luni a fost de circa 80 la sută (Grafic 2.4), neschimbată față de valoarea înregistrată în trimestrul anterior. Pentru stocul total de credite ipotecare a fost consemnată o valoare medie a LTV de aproximativ 83 la sută, de asemenea în linie cu nivelul din T4/2016 (Grafic 2.5).

Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat**Grafic 2.5.** LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

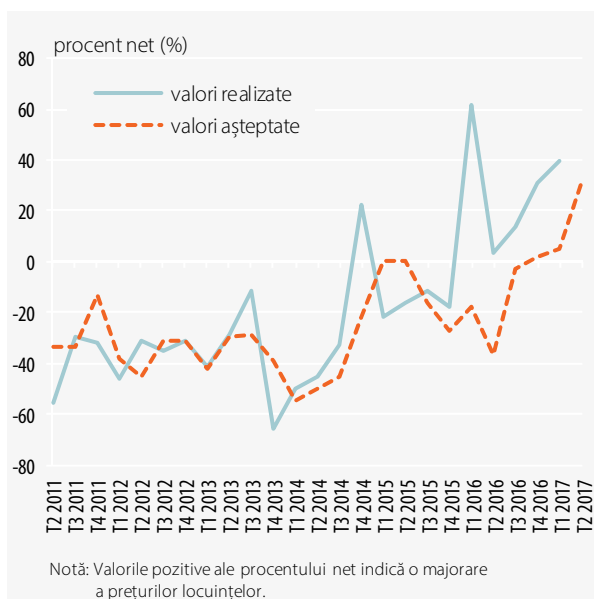

Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

Gradul mediu de îndatorare pentru creditele ipotecare nou-acordate a fost de 43 la sută, similar trimestrului precedent (Grafic 2.6), iar la nivelul portofoliului total de credite ipotecare acesta s-a menținut constant la 45 la sută (Grafic 2.7).

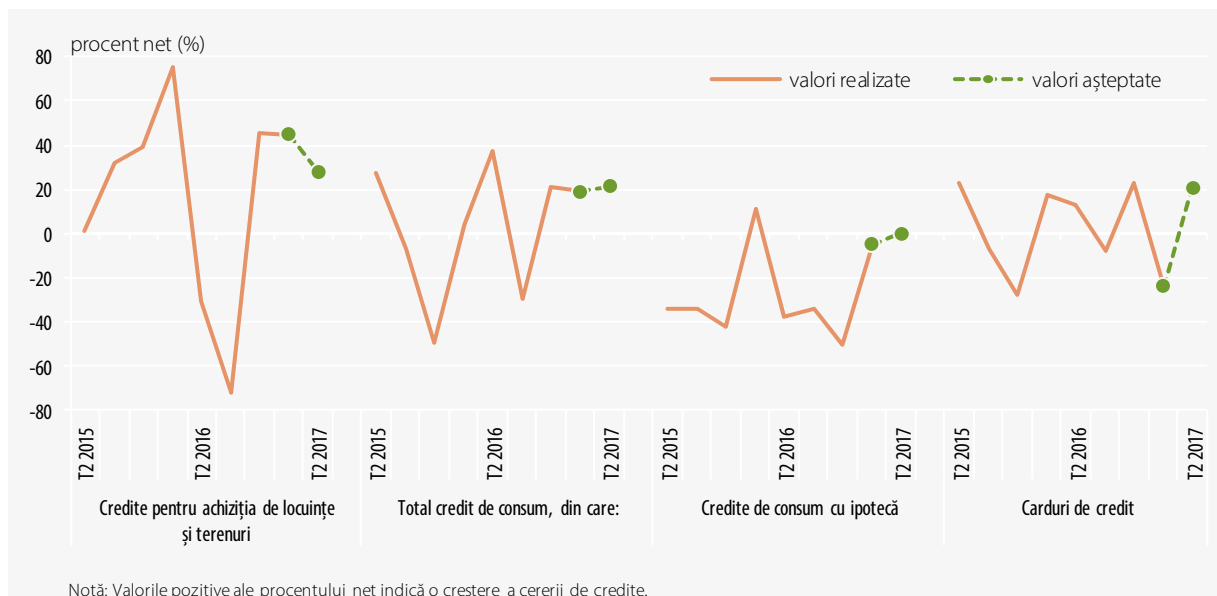
Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor la locuințe

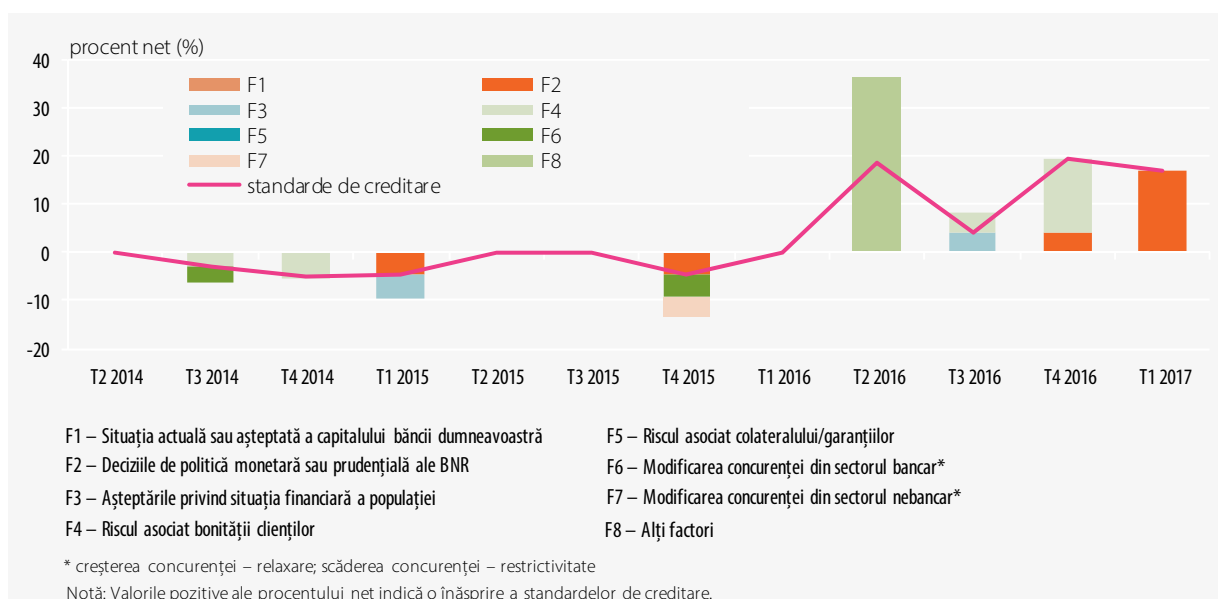
Potrivit raportărilor instituțiilor de credit, prețurile imobilelor rezidențiale s-au majorat în T1/2017. Băncile estimează că această tendință va continua în trimestrul II (Grafic 2.8).

Cererea pentru creditele de achiziție de locuințe și terenuri a crescut semnificativ în T1/2017 (Grafic 2.9), iar instituțiile de credit prognozează că aceasta va cunoaște un avans important și în următoarele 3 luni. În T1/2017, rata solicitărilor respinse de către bănci a rămas relativ neschimbată în cazul creditelor ipotecare.

Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite

2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

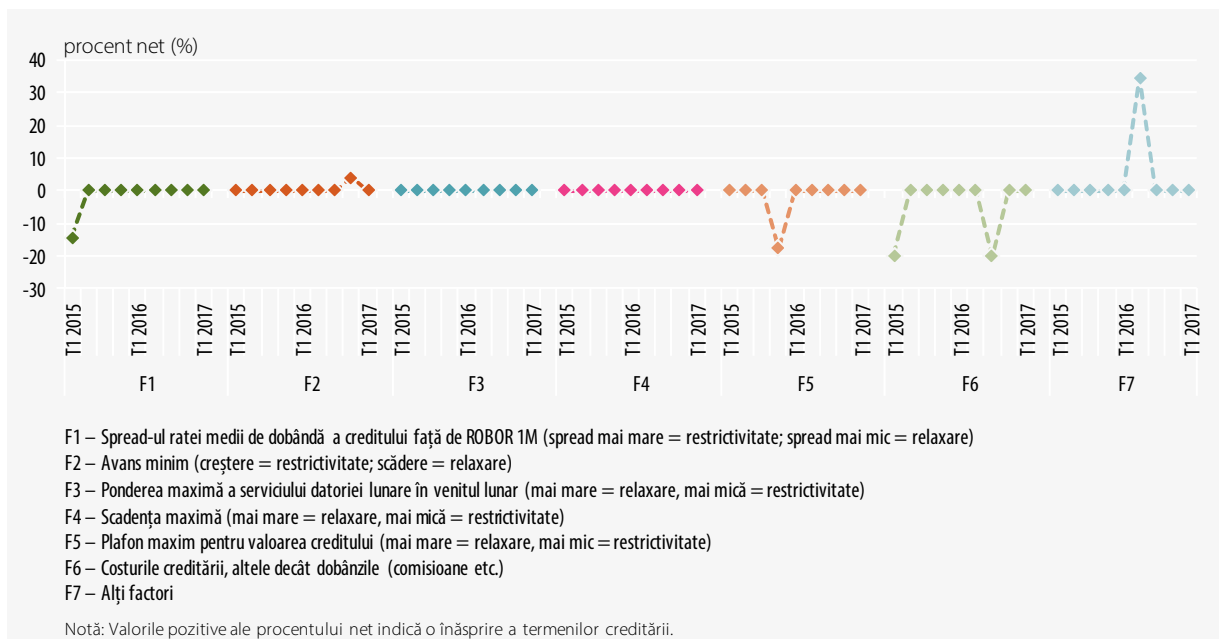
În T1/2017, standardele de creditare aferente creditelor de consum s-au înăsprit cu o amplitudine moderată, iar factorul principal care a contribuit la această evoluție a fost reprezentat de deciziile de politică monetară sau prudențială ale Băncii Naționale a României, în special cerințele privind evaluarea bonității debitorilor. În cazul celorlalți factori care influențează standardele de creditare ale împrumuturilor de consum nu s-au înregistrat modificări semnificative (Grafic 2.10).

Grafic 2.10. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

În T1/2017, instituțiile de credit nu au operat modificări notabile asupra termenilor creditării pentru împrumuturile de consum (Grafic 2.11).

Grafic 2.11. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Cererea pentru creditele de consum a crescut semnificativ în T1/2017, în structură această evoluție fiind determinată de majorarea importantă a cererii pentru creditele de consum fără garanție ipotecară. În cazul împrumuturilor de consum cu ipotecă și al cardurilor de credit, cererea s-a diminuat (Grafic 2.9). Numărul cererilor de credite de consum respinse în T1/2017 a cunoscut o scădere marginală comparativ cu trimestrul anterior. Băncile prognozează pentru T2/2017 un avans al cererii de împrumuturi de consum din partea populației.

(iii) Pierderea în caz de nerambursare (LGD³)

În T1/2017, pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele ipotecare și pentru împrumuturile de consum garantate cu ipotecă a înregistrat valori de aproximativ 35 la sută, în timp ce pentru creditele de consum negarantate cu ipotecă și pentru cardurile de credit, LGD a înregistrat valori de circa 70 la sută, respectiv 60 la sută. La nivel agregat, LGD pentru creditele populației intrate în stare de nerambursare⁴ s-a menținut relativ constant în T1/2017, la aproximativ 43 la sută.

³ Informația despre LGD trebuie interpretată cu prudență, având în vedere seria scurtă de date disponibile de către bănci pentru a cuantifica acest indicator.

⁴ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

ANEXĂ

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net.

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprit standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele 3 luni, iar așteptările se referă la următoarele 3 luni.

